

¹Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Проаналізовано ринок легкових автомобілів в Україні, його перспективи функціонування та шляхи вдосконалення. Вказані впливи відповідного автомобільного ринку і його розвитку на прямі та дотичні можливості функціонування послуг бізнесу в цій галузі.

Аналізуючи тенденції за попередні роки, на автомобільному ринку спостерігається, що впливи на процеси, які відбувалися на цьому ринку в Україні, є багатофакторними, складними і часто взаємопов'язаними. Вони носять в основному динамічний характер впливу і класично поділяються на зовнішні фактори прямої та непрямої дії як на продавців, імпортерів, так і на покупців.

Аналіз автомобільного ринку дає уявлення про тренди і фактори впливу на його динаміку. Авторинок України є специфічним, адже за останні роки частка вторинного ринку на ньому становить дуже значний відсоток. Виходячи з аналізу, таку ситуацію можна оптимістично розглядати як ринок можливостей, тобто за певних умов є хороші перспективи до темпів зростання первинного авторинку. І другий дотичний напрям – це розширення потреб у послугах технічного обслуговування автомобілів, ремонту, виробництва запчастин, логістики, страхування тощо.

У 2022 році, попри військовий стан і шок споживачів, вдалося все ж реалізувати 40 тисяч нових легкових автомобілів в Україні, це становить на 61,3% менше ніж у довоєнному 2021 році. Але це хороший результат у таких надскладних умовах, нагадаємо, що це період різних обмежень, як-от закриття підприємств під час частих повітряних тривог, перебої з електроенергією, а отже, й інтернет-ресурсами компаній як у продажах, так і в поставках, втрати в кадрах, зменшення споживачів та ін.

Аналіз також дає можливість обґрунтовувати потреби з підготовки необхідних фахівців для відповідного ринку, а також для здійснюваних капітальних вкладень через різні інвестиційні проєкти тощо. Отож, аналіз авторинку є базою для прийняття різнопланових управлінських рішень.

Ключові слова: аналіз; автомобільний ринок; ціна; фактори впливу; управлінські рішення; інвестиційні проєкти; інфляційний ризик; витрати.

Постановка проблеми. Автомобільна галузь, зокрема авторинок, відображає тенденції та стан економіки будь-якої країни, адже автомобіль – це високотехнологічний продукт, що тісно пов'язаний з багатьма галузями виробництва та сферами послуг. В світі умовно порівнюють автомобільну галузь з шостою країною за економічною потужністю, де задіяно понад 50 млн працівників. Значна кількість інвестиційних проєктів незалежно від джерел фінансування і форм власності об'єктивно реалізуються в цій сфері.

Аналіз авторинку дає уявлення про тренди і фактори впливу на його динаміку. Авторинок України є специфічним, адже в останні роки переважає частка вторинного ринку. Таку ситуацію можна оптимістично розглядати як ринок можливостей, тобто за певних умов є хороші перспективи до темпів зростання первинного авторинку. І другий дотичний напрям – це розширення потреб у послугах технічного обслуговування автомобілів, ремонту і виробництва запчастин, логістики, страхування та ін. Аналіз також дає обґрунтування з підготовки необхідних фахівців для відповідного ринку, а також для здійснюваних капітальних вкладень через різні інвестиційні проєкти тощо. Отже, аналіз авторинку є базою для прийняття різнопланових управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний вклад у розвиток теоретичних підходів до аналізу ринку легкових автомобілів з використанням відповідних методик і підходів здійснили вітчизняні та зарубіжні вчені, такі як В. В. Аулін, В. В. Біліченко, Д. В. Голуб, А. В. Гриньків, С. В. Ковальчук, С. В. Лисенко, Р. Мельниченко, Р. Холт, М. Чикуюєва, Інститут досліджень авторинку та багато інших. Частина досліджень дозволяє робити висновки про обсяги продажів, тенденції, фактори впливу на поведінку споживачів, адміністративні перепони, використання досліджень методів оцінки інвестицій, податкових надходжень та ін., проте ускладнюється складністю прогнозування через можливе просування лобістських законопроєктів.

Мета статті (постановка завдання) – проаналізувати ринок легкових автомобілів в Україні, виявити тенденції його поведінки та основні фактори впливу на зміни, можливості та перспективи розвитку та шляхи вдосконалення відповідного авторинку через прямі та дотичні послуги бізнесу, що базуються на проведеному аналізі.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи тенденції за попередні роки на автомобільному ринку, можна сказати, що впливи на процеси, які відбувалися на цьому ринку в Україні, є

багатофакторними, складними і часто взаємопов'язаними. Вони носять в основному динамічний характер впливу і класично поділяються на зовнішні фактори прямої та непрямой дії як на продавців, імпортерів, так і покупців.

Рис. 1. Тренд автомобільного ринку України за кількістю реєстрації авто за відповідні роки

Неоднозначна ситуація і на світовому ринку авто. Так, за підсумками 2022 року європейський автомобільний ринок також знизився на 4,6%, що продемонструвало найнижчі продажі, починаючи з 1993 року. Тобто через війну РФ проти України дотично страждають і економіки інших країн. Якщо підсумувати ринки Європи і ринки Росії, Білорусі та України, то загальний обсяг ринку понизився на 11%. Авторинки вказаних вище країн знизились найзначніше порівняно з 2021 роком. Найбільш суттєвий спад зафіксований у Білорусі – 64%; в Україні – 61,3%, Росії – 59%.

Найбільшим автомобільним ринком у Європі тривалий час стабільно залишається Німеччина, це одна небагатьох країн, яка продемонструвала зростання продажів на +1,1%. Великобританія стала країною № 2 з продажу авто, випередивши Францію. Також Італія і Іспанія піднялися на один рядок вище за рейтингом, витіснивши Росію на 6 позицію.

Варто зауважити що автомобілі, які реєструються в Україні, можна розділити на три групи: 1) нові автомобілі (порівняно незначна частка, яка коливається від 5% до 15% за аналізований період); 2) автомобілі вторинного ринку – в основному завозяться авто з пробігом з ЄС, США та деяких інших країн і становлять найбільшу частку, більше 80%; 3) електромобілі – відносно молодий сегмент (поки що незначний), але має тенденцію до зростання.

Провівши аналіз вищезгаданих трендів за попередні роки, спостерігається, що у грудні 2021 року українці придбали рекордну у порівнянні з попереднім роком кількість автомобілів – 10,5 тисячі

штук. У порівнянні з позаминулим роком грудневий ринок зріс на 7%, [10]. За аналізом, це найбільша офіційна кількість нових легкових автомобілів, що зареєструвалися у грудні 2021 року, порівнюючи за весь період продажів з 2014 року – від початку збройного вторгнення Росії в Україну. Отож, можемо констатувати, що події 2014 року викликали природний шок і на автомобільному ринку, так само як і повномасштабне вторгнення в 2022 році. З'явилися економічна невизначеність та втрати в цілому в економіці держави, що відбилося і на покупній спроможності громадян. Проте згодом поволі економічні процеси, зокрема споживання, почали відновлюватись, що позитивно відобразилося і на автомобільному ринку.

За статистику, у 2021 році українські реєстраційні автономери отримали 103,3 тисячі штук нових легкових автомобілів, що становить на 21% більше від аналогічного показника 2020 торгового року. Попри позитив не все так добре було у 2021 році, адже три місяці поспіль спостерігалась негативна динаміка продажів в річному розрізі по місяцях так: січень (-19%), лютий (-9%), жовтень (-6%). І тільки в березні з'явилась позитивна динаміка, яка відповідно становила +45%, у квітні – +174%, в травні – +43%, в червні зафіксовано спад порівняно з травнем, хоча тенденція позитивна (+21%), в липні темпи спали (+16%), а протягом наступних місяців ситуація стабілізувалася: +22% в серпні, +24% у вересні, +22% в листопаді та +7% грудні.

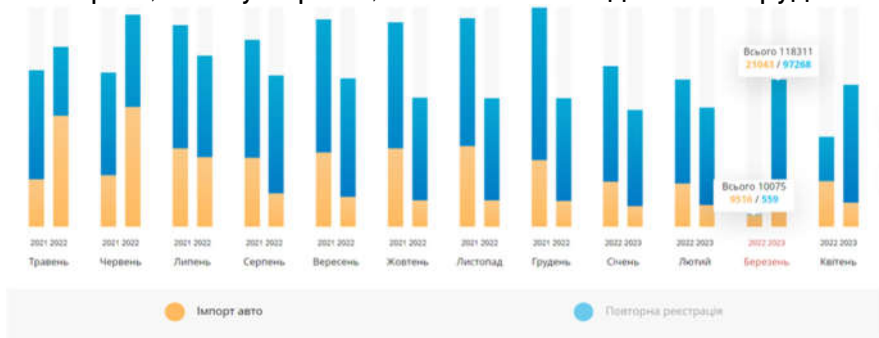

Рис. 2. Порівняльна динаміка ввезення автомобілів в Україну та динаміка їх повторної реєстрації у 2021–2023 роках

Виходячи з трендового аналізу і коливань на авторинках, на нашу думку, це було викликано адміністративним втручанням. Адже було прийняте рішення на рівні вищих державних органів щодо зменшення величини платежів за розмитнення автомобілів, що ввозяться. Таке рішення носило як політичний, так і економічний характер, і викликало позитивний кількісний бум на авторинку України, проте ця норма була призупинена на початку літа 2022 року і ситуація стабілізувалася.

Аналіз ринку продажу нових автомобілів 2014–2022 років в Україні показує силу негативного впливу фактора війни і поступового відновлення ринку після вищеописаного падіння 2014 року. Ситуація повторилась з початком у 2022 році великої війни Росії проти України: продажі знизилось майже на 50% від попереднього періоду, як показують дані наведені в таблиці.

Продаж нововвезених легкових автомобілів в Україні в 2021 році становив 103 604 штук автомобілів, що на 20% більше ніж у 2020 році. Таку кількість авто в Україні не продавали, починаючи з політично нестабільного 2014 року.

Таблиця
Динаміка продажу нових легкових автомобілів в Україні за брендами
автомобілів в 2020–2022 роках, (шт.), [6]

№ з/п	Марка авто	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2021/ 2020	2022/ 2021
1	TOYOTA	13 337	15 235	6 973	14,7%	-54,2%
2	RENAULT	14 495	13 452	4 015	13,0%	-70,2%
3	VOLKSWAGEN	6 079	4 099	3 080	4,0%	-24,9%
4	SKODA	5 093	6 178	2 836	6,0%	-54,1%
5	HYUNDAI	4 099	4 817	2 355	4,4%	-51,1%
6	BMW	3 833	2 962	1 801	2,9%	-39,2%
7	MERCEDES-BENZ	1 982	2 987	1 772	2,9%	-40,7%
8	MITSUBISHI	2 473	4 251	1 673	4,1%	-60,6%
9	CHERY	3 731	4 646	1 640	4,5%	-64,7%
10	NISSAN	2 971	4 777	1 193	4,6%	-75,0%
11	KIA	3 036	9 134	1 174	8,8%	-87,2%
12	PEUGEOT	2 891	3 568	947	3,4%	-73,5%
13	AUDI	2 762	2 026	887	2,0%	-56,2%
14	SUZUKI	2 102	3 769	821	3,6%	-78,2%
15	LEXUS	771	1 858	763	1,8%	-58,9%
16	MAZDA	1 762	2 999	703	2,9%	-76,5%
17	DONG FENG	2 453	148	640	0,1%	332,4%
18	HAVAL	1 627	922	612	0,9%	-33,6%
19	VOLVO	1 588	1 196	582	1,2%	-51,3%
20	CITROEN	945	1 577	498	1,5%	-68,4%
21	ІНШІ	8 324	13 003	5 111	1255,0%	-60,7%
	Всього	86 354	103 604	40 076	100,0%	-61,3%

За один місяць у грудні 2021 року всі оператори ринку України змогли реалізувати понад 10,6 тисяч штук нових автомобілів та покращити показники листопада місяця на 20,1%. Лідерство за підсумками грудня знову повернула торгова марка Renault, якій

вдалося відвоювати собі першість за рахунок наполегливої роботи і як результат зростання у продажах (+92%). Позитивно працювала і додала у продажах торгова марка Toyota (+65%), KIA зменшила продажі і посіла 3 місце на авторинку.

Впродовж всього 2021 року український авторинок був доволі оптимістичним і демонстрував стабільну тенденцію до зростання, проте все в середині 2021 року багато автомобільних дистриб'юторів та операторів зіштовхнулися з технічно проблемою – дефіцитом автомобілів, який на осінь ще більше посилювався, як сповіщають деякі джерела через перебої з поставками на виробничі потужності автомобільних чіпів та деяких інших запчастин.

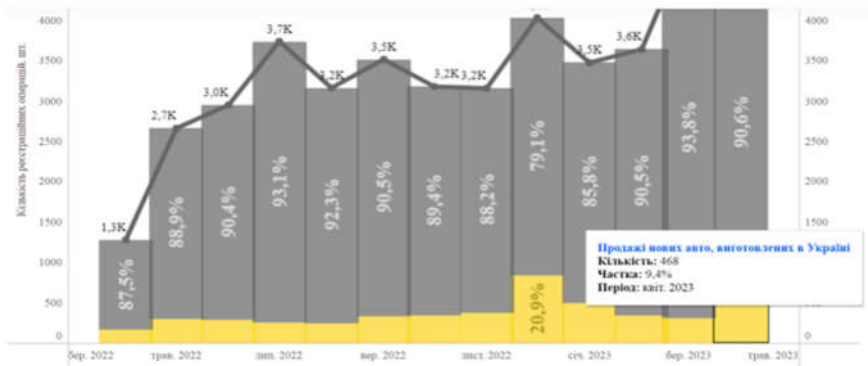

Рис. 3. Порівняльна динаміка реєстрації нових автомобілів в Україні по місяцях у 2022–2023 роках

Все це очевидно було пов'язано з обмеженнями, які вводилися в період пандемії. Проте фахівцям ринку, українським менеджерам вдалося налагодити поставки і завезти в країну необхідну достатню кількість автомобілів, що й дозволило зберегти позитивні продажі і перетнути позначку в 103 тисячі нових авто на рік. До цього учасники авторинку України три роки поспіль докладали професійних зусиль для подолання знакового стотисячного показника, і нарешті її подолали.

Україна у 2021 році стала однією із небагатьох країн, яка на автомобільному ринку продемонструвала позитивні результати. Адже на багатьох навіть великих, ключових ринках спостерігалися великі спади продажів авто насамперед через дефіцит широкого модельного ряду автомобілів. Отож, 20% зростання авторинку легковиків в Україні – це результат злагодженої та професійної роботи всіх топменеджерів компаній, логістів українського та закордонного авторинків, які шукали, знаходили і доставляли автомобілі в конкурентній боротьбі з іншими ринками і забезпечили цей позитивний показник.

Завдяки професійній діяльності у продажах усіх автомобільних дилерів, представників та інших операторів ринку у 2022 році попри військовий стан, шок у споживачів вдалося все ж реалізувати 40 тисяч нових легкових автомобілів в Україні, це становить на 61,3% менше ніж у довоєнному 2021 році. Але це можна вважати хорошим показником у таких надскладних умовах. Нагадаємо, що це період різних обмежень, як-от закриття підприємств під час частих повітряних тривог, перебої з електроенергією, а отже, й інтернет-ресурсами компаній як у продажах, так і в поставках, втрати в кадрах, зменшення споживачів тощо. Також вищевказані результати позначилися на позиції рейтингу українського авторинку, він знизився на 6 пунктів і зайняв 26 місце серед країн Європи, проте все відносно, адже повномасштабної війни в ЄС немає на відміну від нашого ринку.

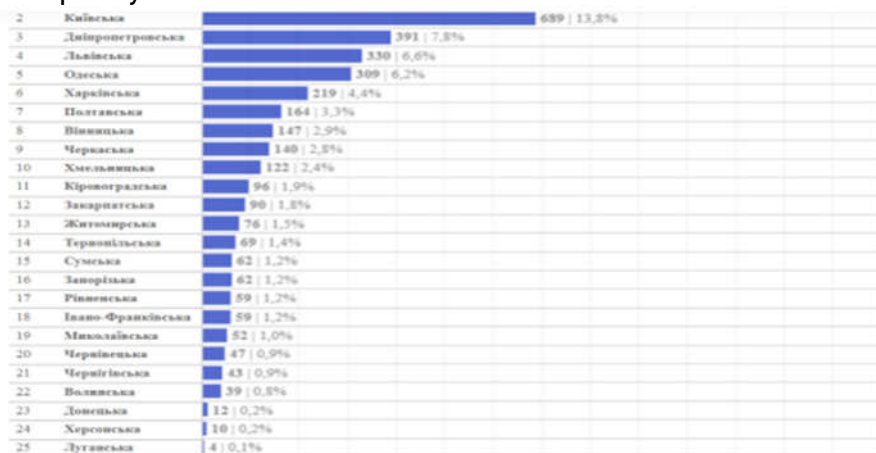

Рис. 4. Аналіз структури проданих автомобілів по областях України у 2022 році

Реалізація нових автомобілів в Україні у 2022 році продемонструвала, що лідером на українському ринку автомобілів за підсумком 2022 року стала Toyota. Цьому бренду вдалося реалізувати майже 7 тисяч нових легкових автомобілів. Друге місце за французьким концерном Renault, з торговим результатом майже в 4 тис. автомобілів за рік. А от з несподівано на третє місце вирвався Volkswagen, який за 2022 рік зміг обіграти одразу шістьох конкурентів авторинку. Варто зауважити, що у цьому відмінному результаті є й велика частка поставок VW з китайського ринку, які стали у 2022 році помітним трендом. Четвертий результат показала чеська Skoda, п'ятим став Hyundai, які виявилися стабільними попри війну, що свідчить про потужну та професійну дилерську мережу, яка є стійкою

у період кризи.

Значно додали в обсягах реалізації за 2022 рік BMW та Mercedes-Benz. За результатами продажів бренд BMW є успішнішим в Україні. Стабільні показники продемонстрували й автодилери Mitsubishi, адже вони вдало втримали 8 позицію на цьому ринку. А от автомобільні бренди Chery та Nissan понизилися у своїх показниках. Найбільше втратили позиції лідерів авторинку, що склався, Kia. Так у підсумку за 2022 рік цей бренд зайняв 11-те місце. Варто зазначити, що у минулому році компанія була у трійці найкращих.

Висновки. В цілому з початку 2021 року в Україні зареєстрували 75 500 нових автомобілів, на кінець року було зафіксовано майже 104 000 автомобілів. На купівлю цих автомобілів споживачі витратили більше 2,4 млрд доларів США. Важливо підкреслити, що при цьому частка вживаних автомобілів в Україні склала майже 86% від усіх легкових автомобілів, які вперше були зареєстрованими в Україні. Війна 2022 року Росії проти України обвалила здобутки попередніх років, проте ринок функціонує і оживає попри всі загрози, люди не відкладають життя на потім.

Основні причини зростання попиту на легкові автомобілі:

- потреба в мобільності, що загострилася в часи паніки навколо Covid-19, та тяглість стану (небезпека громадського транспорту) зберіглись, необхідність індивідуального транспорту з введенням воєнного стану теж актуальна;
- на разі автомобілі стали доступнішими, правила імпорту сприяли здешевленню автомобілів на внутрішньому ринку;
- високий попит на автомобілі в Україні загалом через штучні обмеження, які діяли багато років поспіль.

Підвищений попит існує саме на вживані автомобілі через їхню нижчу вартість у порівнянні з новими. Так, в 2021 році 60% продажів машин в Україні становили автомобілі вартістю до 10 тис. доларів. На фоні зростання рівня автомобілізації й низької купівельної спроможності така тенденція вимушено зберігатиметься і надалі на найближчий період.

Визначальним чинником при купівлі авто є впевненість у завтрашньому дні. Ввезення машин з пробігом з-за кордону сприяє збільшенню продажів на внутрішньому ринку і є джерелом клієнтів для СТОА, адже чим старіше авто тим частіше і більше власник витрачає коштів на його утримання, що власне є вигідним для ремонтного бізнесу автомобілів.

Оптимістичні тенденції спостерігаються за квітень місяць 2023 року український автопарк поповнили 15,3 тис. штук ввезених з-за

кордону вживаних легкових автомобілів, що майже на 8% більше як в березні місяці. Значну частину авторинку займають бензинові автомобілі з часткою 45%.

Результати аналізу є первинною інформацією для прийняття управлінського або підприємницького рішення з реалізації різних проєктів та визначення їх окупності, а забезпечення циклічності процедур аналізу і системності в часі створює базу для управлінських рішень.

1. Біліченко В. В., Смирнов Є. В., Огневий В. О. Визначення комплексних стратегій розвитку автотранспортних підприємств. Вісник машинобудування та транспорту. 2019. № 1(9). С. 9–14. DOI:<https://doi.org/10.31649/2413-4503-2019-9-1-9-14>.
2. Ottemöller O., Friedrich H. Modelling change in supply-chain-structures and its effect on freight transport demand. In *Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review*. 2017. Pp. 23–42.
3. Аулін В. В., Голуб Д. В., Гриньків А. В., Лисенко С. В. Методологічні і теоретичні основи забезпечення та підвищення надійності функціонування автомобільних транспортних систем. Кропивницький : КОД, 2017.
4. Рожко Н. Я. Послуги 3PL у межах відповідального логістичного міксу. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Сер. Економічна. Юридична*. Львів, 2020. Вип. 25. С. 126–133.
5. Системи підтримки прийняття рішень. URL: https://msn.khnu.km.ua/pluginfile.php/308246/mod_resource/content/2.pdf. (дата звернення: 20.05.2023).
6. URL: <https://itc.ua/ua/articles/avtomobilnyj-rynok-ukrayiny-pidsumky-2022-roku> (дата звернення: 20.05.2023).
7. URL: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/investments/avtorinok-ukrayini-u-2022-roci-prodazhi-avto> (дата звернення: 20.05.2023).
8. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32609111.pdf> (дата звернення: 20.05.2023).
9. URL: <https://ukrautoprom.com.ua/category/news/avtorynok> (дата звернення: 20.05.2023).
10. URL: <https://ukrautoprom.com.ua/u-2021-roczni-rynok-novyh-legkovyh-avtomobiliv-v-ukrayini-zris-na-21-vidsotok>. (дата звернення: 20.05.2023).
11. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3518650-zelenskij-pidpisav-zakon-pro-skasuvanna-nulovogo-rozmitnenna>. (дата звернення: 20.05.2023).

REFERENCES:

1. Bilichenko V. V., Smyrnov Ye. V., Ohnevyi V. O. Vyznachennia kompleksnykh stratehii rozvytku avtotransportnykh pidpriemstv. *Visnyk mashynobuduvannia ta transportu*. 2019. № 1(9). S. 9–14. DOI: <https://doi.org/10.31649/2413-4503-2019-9-1-9-14>.
2. Ottemöller O., Friedrich H. Modelling change in supply-chain-structures and its effect on freight transport demand. In *Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review*. 2017. Pp. 23–42.
3. Aulin V. V., Holub D. V., Hrynkiv A. V., Lysenko S. V. Metodolohichni i teoretychni osnovy zabezpechennia ta pidvyshchennia nadiinosti funktsionuvannia avtomobilnykh transportnykh system. *Kropyvnytskyi : KOD*, 2017.
4. Rozhko N. Ya. Posluhy 3PL u mezhakh vidpovidalnoho lohistychnoho miksu. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Ser. Ekonomichna. Yurydychna*. Lviv, 2020. Vyp. 25. S. 126–133.
5. Systemy pidtrymky pryiniattia rishen. URL: https://msn.khnu.km.ua/pluginfile.php/308246/mod_resource/content/2.pdf. (data zvernennia: 20.05.2023).
6. URL: <https://itc.ua/ua/articles/avtomobilnyj-rynok-ukrayiny-pidsumky-2022-roku> (data zvernennia: 20.05.2023).

ukrayiny-pidsumky-2022-roku (data zvernennia: 20.05.2023). 7. URL: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/investments/avtorinok-ukrayini-u-2022-roci-prodazhi-avto> (data zvernennia: 20.05.2023). 8. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32609111.pdf> (data zvernennia: 20.05.2023). 9. URL: <https://ukrautoprom.com.ua/category/news/avtorynok> (data zvernennia: 20.05.2023). 10. URL: <https://ukrautoprom.com.ua/u-2021-roczni-rynok-novyh-legkovyh-avtomobiliv-v-ukrayini-zris-na-21-vidsotok>. (data zvernennia: 20.05.2023). 11. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3518650-zelenskij-pidpisav-zakon-pro-skasuvanna-nulovogo-rozmitnenna>. (data zvernennia: 20.05.2023).

Stasiuk B. B. [1: ORCID ID: 0000-0002-0859-5681],

Senior Lecturer

¹*National University of Water and Environmental Engineering, Rivne*

ANALYSIS OF THE MAIN TRENDS IN THE AUTOMOBILE MARKET OF UKRAINE

The passenger car market in Ukraine and its prospects for functioning and ways of improvement are analyzed. The effects of the relevant automotive market and its development on the direct and tangential possibilities of functioning of business services in this field are indicated.

Analyzing the trends of the previous years in the automobile market, it is observed that the influences on the processes that took place in this market in Ukraine are multifactorial, complex and often interrelated. They mainly have a dynamic nature of influence and are classically divided into external factors of direct and indirect effect on both sellers, importers and buyers.

The analysis of the automobile market provides insight into the trends and factors influencing its dynamics. The car market of Ukraine is specific, because in recent years the share of the secondary market in it is a very significant percentage. Based on the analysis, such a situation can be viewed from an optimistic point of view as a market of opportunities. That is, potentially under certain conditions there are good prospects for the growth rate of the primary car market. And the second related direction is the expansion of needs for car maintenance services, repairs, production of spare parts, logistics, insurance, etc.

Professional actions in the sales of all market operators in 2022, despite the martial law, the shock of consumers still managed to sell 40 thousand new passenger cars in Ukraine, this is 61.3% less than in the pre-war year 2021. But this is a good result in such extremely difficult conditions, let us remind you that this is a period of various restrictions, such as the closure of enterprises during frequent air strikes, interruptions with electricity and from and Internet resources of companies both in sales and in supplies, losses in personnel, reduction consumers, etc.

The analysis also makes it possible to substantiate the needs for training the necessary specialists for the relevant market, as well as for capital investments through various investment projects, etc. Therefore, the analysis of the car market is the basis for making various management decisions.

Keywords: analysis; automobile market; price; influencing factors; management decisions; investment projects; inflation risk; costs.

Отримано: 01 червня 2023 року
Прорецензовано: 06 червня 2023 року
Прийнято до друку: 23 червня 2023 року